

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3570]-12

M. Com. (Part-I) (Compulsory) Examination - 2009

**PRINCIPLES OF MANAGEMENT AND
MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM**

(2002 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is Management ? Explain whether Management is an Art, Science or Profession.

OR

Q.1) Write notes :

- (a) Principles of Communication
- (b) Advantages of Functional Organisation

Q.2) Define Motivation. Compare Maslow's and Herzberg's Theory of Motivation.

OR

Q.2) Write notes :

- (a) Social Audit
- (b) Leadership Styles

Q.3) Explain various Social Responsibilities of Business in Global Scenario.

OR

Q.3) Write notes :

- (a) Characteristics of Management Information System
- (b) Advantages of Merit Rating

[3570]-12

1

P.T.O.

Q.4) Define Management By Objectives. State its process, importance and advantages.

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Total Quality Management
- (b) Management of Crisis

Q.5) What is Case Study Method ? State different types of Cases and enumerate advantages of Case Study Method.

OR

Q.5) **Authority and Responsibility**

A subsidiary company of a large industrial group was not doing well. And everybody, including directors of the subsidiary as well as the Parent Company was dissatisfied, but there was considerable amount of fault finding and 'Post-mortem' discussion, rather than constructive decision-making.

The Directors of subsidiary company took some outside advice and the working of company was analysed. It was found that responsibility for substantial part of areas of dissatisfaction was primarily with the Parent Company and its management and the quality of decision-making at the policy level of the subsidiary also was poor. In general, this diagnosis was found to be true for the working of parent company itself and was reflected in the image of the company and the management before the shareholders, the Govt. and the public circle in general. The Chairman of the Subsidiary Company was pleased with the diagnosis and took up the matter with the Parent Company.

However, discussions at the policy level of the Parent Company did not bear fruit, and the issue was 'Settled' merely by a general indication that the subsidiary company, if necessary, may be disposed off or handed over to another group for running. This put the subsidiary board and management on the defensive. The Chairman resumed his original fault-finding habit with the executive director, the manager etc. which in turn caused a considerable amount of frustration and set back to progress and enthusiasms generated by analysis of the responsibilities and the remedial measures evolved, which were largely agreed upon before taking up matter with the Parent Company. Analyse the Case and suggest Solutions.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3570]-12

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) व्यवस्थापन म्हणजे काय ? व्यवस्थापन हे कला, शास्त्र की पेशा आहे हे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) टिपा लिहा :

- (अ) संदेश वहनाची तत्त्वे
- (ब) कार्यात्मक संघटनेचे फायदे

प्र.2) अभिप्रेरणाची व्याख्या द्या. मास्लो व हर्जबर्ग यांच्या अभिप्रेरण सिद्धांतांची तुलना करा.

किंवा

प्र.2) टिपा लिहा :

- (अ) सामाजिक अंकेक्षण
- (ब) नेतृत्व शैली

प्र.3) जागतिकीकरणाच्या दृष्टीने व्यवसायाच्या विविध सामाजिक जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) टिपा लिहा :

- (अ) व्यवस्थापन माहिती पद्धतीची गुणवैशिष्ट्ये
- (ब) गुणवत्ता अनुसारितेचे फायदे

[3570]-12

3

P.T.O.

प्र.4) उद्दिष्टाद्वारे व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. त्याची प्रक्रिया, महत्त्व व फायदे सांगा.

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन

(ब) संघर्षाचे व्यवस्थापन

प्र.5) समस्या अभ्यास पद्धती म्हणजे काय ? विविध प्रकारच्या समस्या सांगा आणि समस्या अभ्यास पद्धतीचे फायदे नमूद करा.

किंवा

प्र.5) अधिकार आणि जबाबदारी

एका मोठ्या उद्योग-समूहाची दुय्यम कंपनी कार्यक्षम रीतीने चालविली जात नव्हती. धारक कंपनीचे व दुय्यम कंपनीचे संचालक मंडळ दुय्यम कंपनीच्या कामकाजाबद्दल असमाधानी होते. विधायक निर्णय घेऊन राबविण्याऐवजी दोष शोधून काढणे व त्यावर दोष विच्छेदन करणे एवढेच केले जात होते.

दुय्यम कंपनीच्या संचालकांनी बाहेरील तज्ञांच्या सल्ल्याने कंपनीच्या कामाचे पृथक्करण केले आणि त्यांच्या असे निदर्शनास आले की, बहुतांशी दोष धारक कंपनीचा आहे आणि दुय्यम कंपनीच्या पातळीवर निर्णय-प्रक्रिया अतिशय खालावलेली आहे हे दिसून आले. दुय्यम कंपनीच्या अकार्यक्षमतेमुळे धारक कंपनीची प्रतिमा कंपनीचे सभासद, सरकार व आम जनतेपुढे डागाळलेली आहे. दुय्यम कंपनीच्या अध्यक्षांना नेमके दोष काय आहेत हे समजल्यामुळे ते स्वतः समाधानी झाले आणि त्यांनी हे प्रकरण धारक कंपनीकडे नेले. तथापी, धारक कंपनीच्या व्यवस्थापनाबरोबर झालेल्या चर्चेतून काहीही निष्पन्न झाले नाही. उलट असे निदर्शनास आले की, जर आवश्यकता भासली तर दुय्यम कंपनी दुसऱ्या एखाद्या समूहाला चालवायला द्यावी किंवा दुय्यम कंपनी कायमची बंद करावी. यामुळे दुय्यम कंपनीच्या संचालकांना धक्काच बसला व दुय्यम कंपनीच्या संचालकांनी इतर उच्च अधिकाऱ्याबरोबर दोष शोधून काढण्याची प्रक्रिया चालू ठेवली. परंतू वरील उपाययोजनांची निश्चिती केली आणि पुन्हा धारक कंपनीकडे जाण्यापूर्वी सर्वप्रकारचे प्रयत्न केले.

— समस्येचे विश्लेषण करा व उपाय सूचवा.